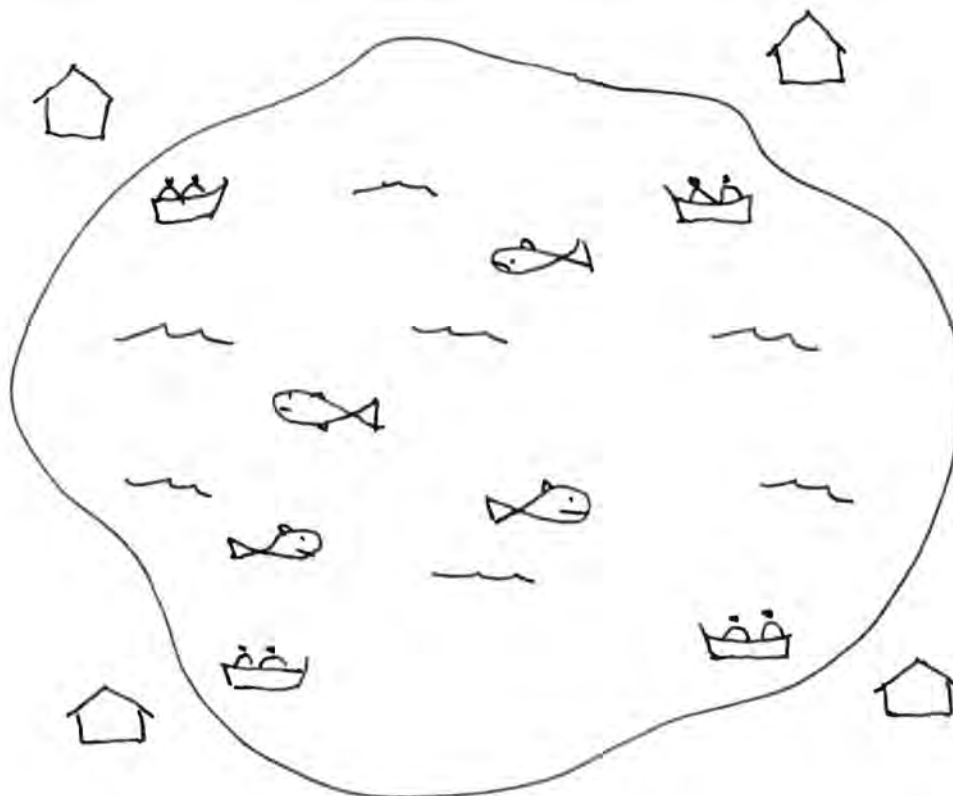

Роздатковий матеріал для учнів 4.1

Випадок з практики: конфлікт у риболовецькому співтоваристві

I. Риболовецьке співтовариство

Уявіть собі велике озеро, повне риби. Рибалки живуть у чотирьох невеликих селах на березі, і утворюють риболовецькі спільноти. Кожне село посилає команду, щоб зловити рибу. У міжсезоння рибалки дозволяють рибним запасам відновлюватися, в той час як вони відновлюють свої сіті і ремонтують човни. У них немає ніяких інших засобів до існування, окрім риболовлі. Те, що вони не з'їдять разом зі своїми сім'ями, вони можуть продати на ринку поблизу. За допомогою цього доходу рибалки годують, одягають себе та свою родину, а також утримують своє житло. Їх життєвий рівень є скромним, але достатнім.

II. Конфлікт через погане управління ресурсами

В останні два-три роки в риболовецькому співтоваристві виник серйозний конфлікт. Деякі рибальські групи намагалися збільшити свої доходи за рахунок вилову більшого обсягу риби. Тепер показники репродукції впали, а рибні запаси скоротилися вдвічі за останні три роки. Рибальське співтовариство стикається з цілою низкою проблем:

- 1) виснаження рибних запасів з небезпекою повного зникнення;
- 2) зниження загального обсягу виробництва риби;
- 3) розрив між двома багатими і двома бідними рибальськими селами («переможці і переможені»);
- 4) небезпека насильницького конфлікту між рибальськими селами.

Це конфлікт, що виник через погане управління загальними ресурсами. Як видається, він ґрунтується на трьох речах, які підсилюють одна одну:

- 1) існує стимул, який спонукає рибалок ловити більше риби;
- 2) немає правил, тому рибалки можуть робити те, що їм подобається;
- 3) команди рибалок не спілкуються одна з одною.

III. Аналіз конфліктної ситуації («діагноз»)

1. Стимул понаднормового використання рибних запасів

Кожен рибалка знає, що його спільнота живе за рахунок рибних запасів, і тому доцільно, щоб рибні запаси повністю відновилися.

З іншого боку кожен рибалка також знає, що якщо його команда зловить ще одну рибу, рибні запаси, ймовірно, не постраждають. Це змінило б децю дохід села, в той час як витрати — догляд за рибними запасами — будуть покриватися всією спільнотою. Це нерівномірний розподіл додаткових доходів і додаткових витрат працює на користь тих рибалок, які ловлять більше риби. Це є стимулом збільшувати вилов риби. З точки зору окремого рибалки представляється доцільним ловити більше риби.

Додатковий дохід (+100 %) Додаткові витрати -25 %	Додатковий прибуток (+75 %)	Загальний додатковий дохід і прибуток йде до команди № 1	Команда 4 -25 %	Додатковий дохід (+0 %) Додаткові витрати (4 × -25 %)
			Команда 3 -25 %	
			Команда 2 -25 %	
	Додаткові витрати (-25 %)		Команда 1 -25 %	
Команда № 1 з додатковим виловом			Рибальська спільнота (всі 4 команди)	

Один екіпаж ловить більше риби: нерівномірний розподіл додаткових доходів, додаткових витрат і додаткового прибутку для риболовецької спільноти.

Всі рибалки знають цей стимул, і вони в повній мірі мають бути поінформовані про наслідки того, що кожен робить. Найгірший сценарій цілком вірогідний — всі вони роблять те ж саме, тобто намагаються зловити більше риби. В результаті рибні запаси закінчилися, а нова популяція риби не може повністю відновитися. Маємо замкнуте коло, коли рибалки зможуть компенсувати свої втрати доходу тільки за рахунок ще більших обсягів вилову риби.

2. Відсутність правил

Рибалки діють так, тому що немає ніяких правил — немає керівництва, немає органів безпеки, немає цілей спільноти, немає ніяких санкцій. При такому стані речей кожен рибалка може робити все, що завгодно, і все, що він зловить, належить йому.

У цих умовах поведінка рибалок не є дивною — але вплив на спільноту і рибні запаси є катастрофічними.

3. Відсутність комунікації

Досі рибалки не зустрічалися і не говорили про своє становище. Вони діють так, як вважають за краще, і відповідним чином реагують на рішення, що приймаються іншими командами.

4. Ефект невмілого управління ресурсами

Модель досягнення цілей сталого розвитку допомагає визначити шкоду, завдану безгосподарністю рибалок, і може допомогти визначити альтернативну модель політики (див. [§ Роздатковий матеріал 4.2 і 4.4](#)).

IV. Врегулювання конфлікту

«Діагноз» конфлікту слід враховувати при виборі «терапії».